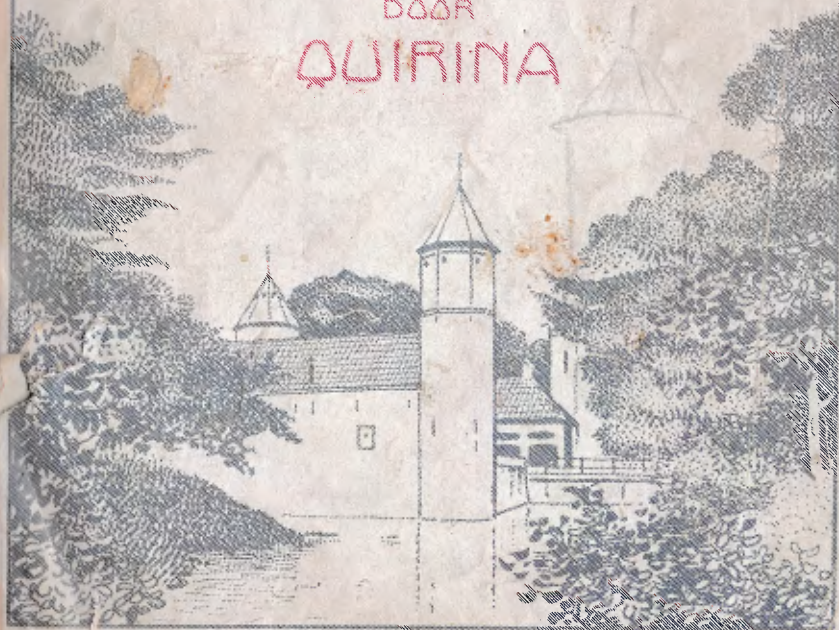

WAT JAN WORDEN WOU

DOOR
QUIRINA

Ach! hoe droevig . . . blz. 21

WAT JAN WORDEN WOU

DOOR

QUIRINA

GEÏLLUSTREERD DOOR FRANS VAN NOORDEN

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

INLEIDING.

„Juffrouw! U moest alles wat u van die kinderen verteld hebt, eens in een boek schrijven, en het bij den boekdrukker brengen. Als die het dan gedrukt heeft, zal ik het koopen.”

Dit zeide mij een lieve kleine jongen van zes jaar, toen ik hem eens wat van kinderen uit een Herstellingsoord verteld had, en toen hij dit gezegd had, begon ik er over na te denken of ik het niet eens doen zou. „Als die kleine jongen het aardig gevonden heeft iets van kinderen te hooren,” dacht ik bij mezelf, „dan zullen er insgelijks nog andere kleine jongetjes en meisjes zijn die er ook zoo over denken,” en zoo zette ik mij aan het schrijven.

En nu dit boekje gedrukt is, hoop ik dat mijn kleine vriendje en nog vele anderen het met genoeg zullen lezen, en als ze het dan goed begrepen hebben, dan wensch ik hun allen toe, dat ze worden mogen wat Jan geworden is

Het Herstellingsoord.

Jan de Meester was zeven jaar oud toen hij voor het eerst in het Herstellingsoord voor zwakke kinderen werd opgenomen. Hij was maar een nietig ventje met kromme beentjes en een oudachtig gezichtje. Hij had eene grove basstem en als ik je nu vertel dat hij net als een grootvadertje altijd deed alsof hij een pijpje rookte, zal je wel kunnen begrijpen dat Jan op een oud mannetje geleek, en dat — als je hem niet zag, maar alleen zijn stem hoorde — je heel goed denken kon, dat er een grootvadertje met zijn kleinkinderen aan het redeneeren was.

Weet je wat Jan echter *ook* had? Mooie blauwe, guitige oogen, en *als* hij lachte, kwamen er een paar aardige kuiltjes in zijn wangen te voorschijn. *Soms* kon hij lachen dat de tranen hem over de wangen liepen, maar meestal trok hij zijn lippen samen, en dan keek hij je aan alsof hij zeggen wilde: „Denk maar niet dat ik om je lach; het is veel te flauw, hoor!” en dan werd zijn gezichtje heel effen, want o! de jongen kon zoo donker kijken.

Jan vond zijn kromme beentjes een erge bezoeking, en bijna iederen dag vroeg hij aan zijn verzorgsters of zijn beenen al wat rechter werden.

Hij was de jongste van het heele troepje. Daar waren er van zeven en acht; ook van negen, tien en elf

Het Herstellingsoord.

Jan de Meester was zeven jaar oud toen hij voor het eerst in het Herstellingsoord voor zwakke kinderen werd opgenomen. Hij was maar een nietig ventje met kromme beentjes en een oudachtig gezichtje. Hij had eene grove basstem en als ik je nu vertel dat hij net als een grootvadertje altijd deed alsof hij een pijpje rookte, zal je wel kunnen begrijpen dat Jan op een oud mannetje geleek, en dat — als je hem niet zag, maar alleen zijn stem hoorde — je heel goed denken kon, dat er een grootvadertje met zijn kleinkinderen aan het redeneeren was.

Weet je wat Jan echter *ook* had? Mooie blauwe, guitige oogen, en *als* hij lachte, kwamen er een paar aardige kuiltjes in zijn wangen te voorschijn. *Soms* kon hij lachen dat de tranen hem over de wangen liepen, maar meestal trok hij zijn lippen samen, en dan keek hij je aan alsof hij zeggen wilde: „Denk maar niet dat ik om je lach; het is veel te flauw, hoor!” en dan werd zijn gezichtje heel effen, want o! de jongen kon zoo donker kijken.

Jan vond zijn kromme beentjes een erge bezoeking, en bijna iederen dag vroeg hij aan zijn verzorgsters of zijn beenen al wat rechter werden.

Hij was de jongste van het heele troepje. Daar waren er van zeven en acht; ook van negen, tien en elf

jaar, maar wat nu merkwaardig was . . . Jan, het kleine, nietige ventje, was dadelijk de baas van al de kinderen. Of ze het hem gevraagd hadden, weet ik niet, maar wél was het dadelijk te zien dat hij de aanvoerder van allen was. Het was „Jan vóór” en „Jan na”, en de kleine jongen liet het zich — alsof het vanzelf sprak — welgevallen. Mogelijk kwam het door zijn oudachtig voorkomen of door zijn grove stem, òf ook wel door zijn meesterachtig optreden, maar *zeker* was het dat er niets zonder Jan gedaan werd. *Hij* zei wat er gespeeld zou worden; *hij* zei als er eens gerust moest worden — kortom: Jan had het commando op zich genomen, en dat met stilzweigende goedkeuring van allen.

Den morgen na aankomst — toen de kinderen op het plein aan het spelen waren — vóór ze op andere wijze bezig werden gehouden, kondigde Jan met zijn grove basstem aan: „dat er schooltje gespeeld zou worden, en

dat *hij* de meester zou zijn.” De banken werden klaargezet; de plaatsen aangewezen; de leien rondgedeeld, en . . . een hulponderwijzer uitgekozen en aangesteld. Wonderlijk, nietwaar? Een hoofdonderwijzer van zeven jaar, die zelf nog niet lezen kon! Ik denk dat jelui wel nieuwsgierig zult zijn eens te hooren hoe Jan er *dat* afbracht, nietwaar? Ja, dat kan ik mij begrijpen en

de directrice vond het ook zóó grappig, dat zij eens ging kijken.

„Wel Jan!” zei ze, „moet *jij* de schoolmeester zijn? Hoe zal je dat aanleggen? je kunt zelf nog niet lezen, want je bent om je ziekte zoo kort op school geweest. Wat ga je ze leeren?”

Jan kreeg een kleur en keek even verlegen rond. Toen trok hij zijn mond samen en zei op vastberaden toon: „O, ze hoeven niet te lezen... Ik laat ze zingen; ze motte maar zingen; ik kan een heeleboel versjes, die leer ik ze maar, en... ik heb een ondermeester; *die* mot ze dan maar sommen opgeven, dan kunne ze rekenen, en als ze dan goed opgepast hebbe, vertel ik ze eens wat; dat zulle ze allemaal wel plezierig vinden, en als dat dan klaar is, gaan we speulen; zoo doen ik dat, weet u!”

Zooals Jan gezegd had, gebeurde het. Niemand maakte bezwaar tegen het onderwijs of tegen den onderwijzer. Jan liep met zijn kromme beentjes rond; zong versjes voor; liet ze de kinderen nazingen, terwijl hij met een stokje de maat sloeg en gaf bevelen aan den hulp-onderwijzer, terwijl hij nu en dan tikjes ronddeelde aan de kinderen, „die niet goed luusterden”. Alles ging wezenlijk heel geregeld en plezierig, totdat een van de juffrouwen kwam om het kindertroepje weer op andere wijze bezig te houden; toen werd Jan *ook leerling*.

Al de kinderen vonden het in het „Herstellingsoord” heel prettig, en dat was ook wel te begrijpen, want het lag in een prachtig oord, te midden van de bosschen en in de nabijheid van de duinen en van de zee. Dagelijks werden er — als ze ’s morgens wat geleerd hadden — wandelingen gedaan, of er werd aan het strand of op de duinen gespeeld. Och, wat vonden de kinderen dat heerlijk! Ook Jan genoot er volop van, en als hij dan met zijn kleine beentjes meestal vooraan stapte, stond zijn mondje niet stil van alles wat ze doen en spelen zouden. Ja, „*hij* zou het ze wel vertellen; *hij* had een oome en wel drie

neven op zee, en *hij* kon meepraten." "Het was toch zoo wonderlijk, dat de gróote jongens en meisjes zoo naar dat kleine manneke luisterden, en toch *was* het zoo. Nu moet ik evenwel ook zeggen, dat Jan zelf goed oplette als een ander iets vertelde, en vooral was hij volaandacht als de directrice 's morgens uit den Bijbel voorlas of vertelde. Hij kon het beste van al de kinderen zeggen wat er den vorigen dag gelezen was, en toen de geschiedenis van Mozes behandeld was, zei hij tot de anderen: „Als ik een ander jaar weerom kom (dit was een der wenschen van Jan) dan zal ik jelui alles van Mozes weten te vertellen. Ik weet dan precies wat er komt. Dan komt Mozes, en dan slaat ie op de zee, en dan wordt de zee droog, maar eerst komen al de plagen, want de koning was een harde man, en hij wou de Israëlieten maar niet laten gaan, maar toen *moest* hij wèl. Als jelui goed geluusterd hebt, weet je het ook; onthoudt het nu maar goed.”

Vindt jelui Jan geen pedant, eigenwijs kereltje? Ik zou het me best kunnen begrijpen als je het zei, en er waren ook wel kinderen die zich tegen de bazerigheid van Jan verzetten, hoor! Maar ze waren in de minderheid, want hoe klein en nietig Jan ook was, hij had er goed slag van gezag in te boezemen, en goedhartig was hij ook wel; gaarne deelde hij van zijn rijkdommen aan de minder be-deelden onder de kinderen mee. „Rijkdommen?” vraag je misschien; „waarin bestonden die dan?” Wel, de kinderen hadden allen een kistje; sommigen een gewoon sigarenkistje, en anderen weer een mooier soort, en daarin bewaarden ze al de schatten, die ze aan schelpjes, prent-briefkaarten en . . . rollen serpentine hadden. Daar waren er die *veel*, maar ook die *weinig* hadden, en Jan kon dan wel eens goedig zeggen: „Ik zal je wel eens een rol van mien geven, hoor! ik heb er nog een heele boel.” Daarmede won hij de harten, en al vonden ze hem dan ook wat bazerig, toch hielden ze over het geheel van hem.

Van die rollen serpentine moeten we nog eens wat ver-

tellen, want die speelden werkelijk een groote rol in het leven der kinderen. Het was hun trots er veel te hebben en als de bezoekdag der ouders naderde, gingen er tal van briefkaarten met het vriendelijk verzoek „toch veel rollen mee te brengen.” Ze bewaarden ze meest tot 31 Augustus, want dan was het feest op het kasteel, en den dag te voren was ieder aan het versieren. Om de portretten der koningin en der koningin-moeder werden prachtige kransen van dennegroen en oranjebloemen aangebracht; buiten op het slotplein werden de hekken en bruggen versierd; het was één vlaggentooi, en de kinderen zelf droegen oranje-sjerpen; de jongens kregen oranje-steken op het hoofd; de meisjes oranje-mutsjes, en er hadden allerlei vertooningen plaats. Het liefst stelden zij den intocht der twee koninginnen op het kasteel voor; want de koningin-moeder was er met onze koningin eens geweest toen deze laatste nog maar een meisje van veertien jaar was, en de kinderen, die het bezoek hadden bijgewoond, hadden het weer aan de kinderen van later jaren verteld, en zoo was het een gewoonte geworden dat zij die komst op hunne wijze voorstelden. Het was natuurlijk allergrappigst. Ieder der koninginnen zat in een kruiwagen, die door enkele jongens getrokken werd, en nogal eens omviel! Toen er later een prins-gemaal was, werd de zaak moeilijker. Toen werd er maar rond gereden in een mooie sportkar, die in dien tijd gekomen was. Er werd dan veel gezongen en „hoera!” voor het koninklijk echtpaar geroepen en er was veel bekijks van de buitenwereld, die zich rondom het kasteel of ook wel op het plein verzamelde, en meejuichte, alsof men werkelijk de eer van „het hooge bezoek” had.

Nu, bij deze gelegenheid kwamen de serpentine-rollen tot haar recht. Overal werden er slingers aangebracht, en sommige jongens konden ze heel handig in de hoogte gooien, zoodat zij van de takken van den mooien lindeboom sierlijk neerhingen.

Een groote liefhebberij was het voor de jongens om op de brug te gaan staan en de rollen over de gracht op het balkonnetje van de kamer der directrice te werpen. Deze moest dan op het geroep „daar komt er weer een aan!” op het balkonnetje komen, en de rol zien te grijpen en aan het lofwerk vastmaken, maar och, de wind kwam er zoo dikwijls onder, en dan braken ze af, en kwamen in de gracht terecht. Dagen achtereen zag men dan al die drijvende rollen in het water. Maar een groot gejuich ging er telkens op als een rol haar bestemming bereikte, en ter rechter tijd gegrepen had kunnen worden.

Zooals we reeds zeiden, hadden sommige kinderen veel, en andere weinig „schatten”. Onder de laatste behoorden Truitje A. en Nardus M. Dat deze laatste, een jongen van negen jaar, nog weinig begrip had van het „mijn en dijn”, blijkt uit het volgende.

Eenige dagen vóór koningin's verjaardag zat onze Truitje in de overdekte speelzaal heel alléén te genieten van een stukje serpentine dat zij gekregen had. „Wat ben ik toch blie! wat ben ik toch blie!” riep ze telkens.

„Waar ben je zoo blie om, Trui?” vraagt Nardus.

„Kiek eens, wat een mooi stukje!”

„Ben je dáár zoo blie om? En wat zou je dan wel zeggen als je eens een eele rol kreeg?” vraagt Nardus weer.

„Och Nardus! dan zou ik geen raad weten met m'n eigen!” is het antwoord.

„Noe — dan zal je van Nardus een rol hebben, en nu zal je zien of Nardus geen man van zijn woord is.”

De jongen verdwijnt enkele oogenblikken, en komt dan terug en legt een rol oranje serpentine voor het meisje neer, dat met den blijden uitroep: „O Nardus!” de rol opbergt.

De directrice had onopgemerkt het tooneeltje gadeslagen, maar ziet! wat gebeurt?

Twee dagen later waren al de kinderen in de speelzaal samen om hun schatten te overzien.

Daar wordt opeens de stem van Jan gehoord:

„Noe ben ik mijn mooie oranje rol kwiet! da vin ik verschrikkelijk! Eergisteren was ie er nog!”

Dat hoort de directrice, die zich onmiddellijk het gesprek van twee dagen geleden herinnert, en toen dacht dat Nardus een rol van zichzelf gegeven had.

„Nardus! kom eens even hier.”

De jongen komt heel vroolijk aangehuppeld.

„Van wie was die rol, die je eergisterenmiddag aan Truitje gegeven hebt?”

„Uit Jan zijn kistje.”

„Maar Nardus! dat mocht je toch niet doen. Die rol behoorde aan Jan, en je mag niets van een ander weg-nemen.”

Nardus keek werkelijk verbaasd.

„Trui had niks en Jan zooveul!” zei hij meesmuilend.

„En” — voegde hij er bij — „je geeft toch ook wel eens graag wat aan een ander.”

Dat hij „aan een ander” niets mocht geven wat hem niet toebehoorde, drong maar langzaam tot Nardus door. Jan liet heel goedig Truitje in het bezit van zijn oranje rol.

Jan werd door de directrice wel eens over zijn bazigheid onderhanden genomen, en zij wees er hem op, dat hij niet altijd de *eerste* moest willen zijn. Jan keek dan gewoonlijk heel effen, en werd wel eens een beetje stil; maar hij had nog niet *zelf* leeren inzien dat het verkeerd was; dat zou hij later leeren. Nu vond hij het bijzonder plezierig wat te zeggen te hebben, en ééns was hij er zóó vol van, dat hij tot één der juffrouwen zei: „Weet u wat ik worren wil?”

„Nu, wat dan?”

„Dominee of zeekapitein, dat wil ik worren.”

„Maar Jan! wat hebben die twee nu met elkaar te maken?”

„Och! weet je, ze hebben allebei wat te zeggen, en *ik* heb ook graag wat te zeggen.”

Deze wensch van Jan kwam de directrice ter oore, en toen deze eens met de kinderen wandelde, en Jan naast haar liep, zei ze: „Wel Jan; ik heb gehoord dat je zoo graag dominee zou willen worden; is dat *waar?*”

Jan kreeg een kleur; maar antwoordde niet.

„Weet je wel, dat je dan een heele boel leeren moet? Je vindt het wel prettig om schooltje te spelen, en anderen te laten lezen; maar als je wat worden wilt, moet je heel wat vlijtiger worden. En Jan . . . weet je wat een dominee te doen heeft?”

„Hij mot preeke.”

„Waarover?”

„Uit den Bijbel.”

„Wat staat er alzoo in den Bijbel?”

„Allemaal geschiedenisjes; van Abraham en van Jozef en van Mozes en o zoo veel!”

„En van Wien staat er veel in het Nieuwe Testament?”

„Van den Heere Jezus.”

„Juist. Zou je graag dikwijls over den Heere Jezus preeken, Jan?”

Jan zei niets.

„Ik geloof, Jan, dat we heel veel van iemand moeten houden om er dikwijls over te willen spreken; we doen het dan o zoo graag. Je moet er dus maar eens goed over denken of je den Heer lief genoeg hebt om iederen Zondag over Hem te preeken. Maar Jan, je hoeft geen dominee te zijn om den Heere Jezus lief te hebben, hoor! *Dat* mogen we allemaal, vergeet *dat* maar niet. Je kent het versje wel:

„Als ik Jezus' schaapje ben
En de stem mijns Herders ken,
Volg ik Hem met groot verblijden,
Laat mij gaarne door Hem leiden;
Daar ik weet hoe trouwgezind
Hij Zijn zwakke schaapjes mint.”

Een paar dagen later zei Jan tegen de juffrouw: „Ik geloof niet, dat ik ooit dominee worren zal. Het zal niet gaan denk ik; maar zou ik geen ouderling kunnen worren? Dat vin ik ook wel mooi, want weet je, dan mag je met den dominee gelijk in de kerk komme en dan mag je hem een and ¹⁾ geven als hij naar den preekstoel gaat, en dat vin ik ook mooi.”

Zoo gingen de weken voorbij, en onze Jan had veel plezier, want hij *bleef* bij slot van rekening toch „de baas van 't spul” zooals men zegt, en hij had er ook slag van den toon aan te geven, en altijd wat te verzinnen; hij moest dan ook altijd de spelletjes kiezen.

Zijn grootste liefhebberij bleef „Schooltje-spelen,” maar soms zeiden de kinderen: „Toe Jan! nou eens wat anders,” b.v.: „Herder! laat je schaapjes gaan,” of „In Holland staat een huis,” en soms vroegen ze: „Laten we nou eens „Zeehond” spelen.”

„Zeehond?” hoor ik jelui vragen; „hè! wat is *dat* voor een spelletje?”

Ja, zie je, *dat* hadden de kinderen zelf verzonnen, en hoeveel speelgoed ze ook hadden, *het liefst* speelden ze zoo van die eigengemaakte dingen. „Zeehond” ging als volgt. De kinderen zetten dan twee banken tegen elkander die een boot moesten voorstellen. Een andere bank werd op korten afstand gezet; deze moest de reddingboot verbeelden. Enkele kinderen namen nu in de zoogenaamde boot plaats, en één jongen moest voor zeehond spelen. Deze had de niet zeer benijdbare rol van hijgend en blazend rond de boot te loopen om . . . wind, ja storm te maken. Dan zei de kapitein — natuurlijk *Jan* — op een gegeven oogenblik: „Jongens! ik vrees dat we storm krijgen; de wind steekt zoo op!” Een oogenblik later: „Daar komt hij, gauw de reddingboot in orde, hu! wat een storm!” „Gauw! Gauw!” en ijlings verlaten allen de boot, en gaan op de alléénstaande bank over. Eindelijk

¹⁾ De Zeeuwen laten de *h* in het spreken weg *in hun dialect*.

kon de arme zeehond niet langer. „Kapitein!” hijgt hij: „mag ik asjebliedt iets anders als zeehond zijn? ik kan niet meer.”

„Wel neen!” buldert de kapitein. „En waar zou dan de storm blijven? Je mot immers wind blijven maken! Zeehond *ben* je, en zeehond mot je blijven, hoor!”

Maar eindelijk is de jongen werkelijk uitgeput, en de kapitein kijkt schijnbaar naar de lucht, en zegt: „De storm is voorbij; je kan nu wel uitscheiden, hoor! kom dan maar in de boot en wees dan maar stoker.”

Eene andere liefhebberij van Jan was: huwelijken inzegenen. Dan zei hij: „Vandaag maggen er eens een paar trouwen; dan motte we allemaal in het bosch gaan, en de juffrouws motte er bij komme zitte, en dan zal ik jelui trouwen.” Er werd dan een jongetje en een meisje aangewezen; het heele troepje ging in een kring zitten, en Jan hield de toespraak, die niet heel lang was. Gewoonlijk zei hij maar: „Zoo! willen jelui trouwen? Zullen jelui goed voor mekaar zijn?” Als ze dan *ja* gezegd hadden, zei Jan: „Geef mekaar dan maar een and, en dan zullen we zingen:

Ze zullen het niet hebben
Het vrije Nederland, enz.

Ziezoo, nou benne jelui getrouwd; je maggen nou wel naar huis gaan, en dan zullen we bruiloft vieren.”

Soms was er ook wel eens *zilveren* bruiloft, en ééns was het voorgekomen dat ze vergeten hadden een bruid en een bruidegom uit te kiezen. Alles was versierd, en iedereen had plaats genomen. Daar kwam de directrice aan. „Wel? wie mag ik nu féliciteeren?” vroeg deze.

Beteuterd keken ze elkander aan. „We hebben nog geen bruidspaar,” werd er eindelijk gezegd, en een heele boel stemmetjes riepen: „Mag *ik* het zijn?” Vinden jelui die spelletjes niet kluchtig? Ja, *dat* waren ze ook, maar och!

wat hadden de kinderen er toch plezier mee. Hun gulle, hartelijke lach weerklonk door de bosschen en over de duinen, en als het troepje — meestal zingend — van zijn wandeltochten huiswaarts keerde, bleef menig voorbijganger glimlachend staan om hun vriendelijken groet te beantwoorden. Zoo gingen de weken voorbij, en vele van de kinderen begonnen met schrik te bemerken dat de vacantielijd ten einde liep. Of ze het dan niet prettig vonden weer naar huis te gaan? Och! wat zal ik je zeggen? Ze waren wel verlangend vader en moeder, broertjes en zusjes weerom te zien, „maar zie je . . . het was hier toch zoo mooi en zoo plezierig; als ze nu maar

eens eventjes naar huis mochten om ze allemaal eens te zien, maar dan . . . terugkomen hè? *dat* zou prettig wezen.”

Jan bleef No. 1 en het scheen wel alsof ze hem als leider van de spelletjes niet missen konden. *Eens* hadden ze het geprobeerd. Toen waren ze als een éénig man opgestaan, en ze hadden gezegd: „Zie zoo, Jan! nu blijf je er buiten; je begint zoo'n praat te krijgen en nu zullen we het maar eens zonder je doen, hoor!”

Jan had eerst heel beteuterd gekeken, want dat had hij niet verwacht, maar toen ging hij op korten afstand in een hoekje op zijn hurken zitten en rookte dapper uit zijn eikeldopje. Een weinig boosaardig glimlachend zat

hij te kijken hoe het gaan zou, en . . . het ging *niet*. Neen, het ging niet. De een wilde *dit*, de ander *dat* spelen; luide stemmen van afkeuring werden gehoord; zijdelingsche blikken op Jan geworpen. Het kleine manneke grinnikte van plezier, maar hij zei niets.

Daar wordt gefluisterd in het troepje; nog eens gekeken, en toen . . . ja waarlijk! daar komen ze aan. „Jan! zeg, wil je weer meedoen?” klinkt het. Jan blijft door-rooken. „Jan! we wouen wel graag dat je meedeed.”

Jan staat op. „Meedoen? meedoen?” zegt hij op hoogen toon. „Nou, ik *zal* meedoen, maar . . . luisteren zal je, hoor! luisteren!” De vrede is hersteld, en het spel gaat rustig door. Als jelui dit nu flauw van die groote kinderen vindt, dan geef ik je gelijk, maar het was toch *waar*, en zoo zijn er ook wel eens groote menschen, die een steuntje van anderen noodig hebben, en dat is niets als het maar een *goed* voorbeeld is dat gevolgd wordt. Het was niets goed voor ons Jantje dat hij zoo onmisbaar bleek, en de directrice kon wel eens bezorgd wezen als ze merkte, dat de kleine jongen zoo'n hooge borst opzette en zich hoe langer hoe gewichtiger begon te gevoelen. Gelukkig toch, nietwaar? dat de Heer ons allen in het oog houdt, en ons veel te liefheeft om ons aan ons zelve over te laten; dat zou ook Jan ondervinden, maar . . . veel later.

Eindelijk was de dag van vertrek gekomen. De kinderen hadden het in die laatste week altijd heel druk. Daar moesten nog schelpjes en beukenootjes en kastanjes gezocht worden; daar moesten geliefde plaatsjes opgezocht en van enkele menschen afscheid genomen worden. Den vóórlaatsten dag werden al de schelpjes, beukenootjes en kastanjes eerlijk gedeeld en in de verschillende kistjes gedaan, en als men nu op het laatste uur vóór het vertrek een kijkje in het Herstellingsoord had kunnen nemen, zou men daar twintig kinderen hebben kunnen vinden, ieder met hun pakje bij zich, precies als een troepje land-verhuizers, die op het vertrek der boot wachten, welke hen

naar een ander werelddeel zal overbrengen. Spanning is op ieders gezichtje te lezen, en gedurig hoort men vragen: „Komme de rijtuigen nog niet?” Eindelijk . . . daar komen ze. Er wordt afscheid genomen, och! ze zijn nu allemaal vroolijk en goedsmoeds, want ze gaan rijden, heerlijk! Maar voor velen onder die kleinen is die thuiskomst niet zoo plezierig; want niet allen hebben liefhebbende ouders, en ze hooren niet altijd vriendelijke woorden; dikwijls klinkt hun alles zoo ruw in de ooren, zoo geheel anders dan in het Herstellingsoord! Maar gelukkig, daar *zijn* ouders, die, hoewel arm, heel gelukkig zijn hun kinderen weer bij zich te hebben; die dankbaar zijn dat de kleinen zoo genoten hebben, en die „maar vreezen dat ze achteruit zullen gaan, omdat *zij* hun niet geven kunnen wat ze in de inrichting iederen dag kregen.” Zóó was het bij de ouders van Jan. Ze behoorden wel niet tot de armsten, en ze hadden hun brood, zoodat de kinderen nooit hongerig naar school behoefden te gaan, maar vleesch en eieren en zulke heerlijke melk als in het Herstellingsoord . . . neen, *dat* konden ze niet bekostigen, hoewel ze in de eerste dagen zorgden dat Jan nog eens een extraatje kreeg, opdat het hem maar niet te veel zou afvallen. Ze hadden hun jongen gemist, want hij was een druk pratertje, ja zelfs kon hij het zijn moeder wel eens wat al te druk maken, maar ze waren nu toch allemaal zóó blij dat hij er weer was! En Jan zelf? Nu, hij was ook hartelijk tegen moeder en vader en al de broertjes en zusjes, maar het duurde niet lang of hij riep: „Wat is het hier benauwd in dat kleine uusje!” En toen hij 's avonds zijn bed met een broertje moest deelen, begon hij zelfs benauwd te kijken, en zijn lippen begonnen te trillen toen hij aan zijn mooie bedje in de inrichting dacht, „waar hij zoo heelemaal alléén in mocht”.

Hij herinnerde zich wel, dat de directrice tegen hem en al de kinderen gezegd had: „Denkt er toch om, dat je niet ondankbaar en ontevreden bent als je thuis niet alles

hebben kunt zoo als hier; je ouders kunnen je niet alles zoo geven, en je moet nu maar dankbaar zijn voor het genot dat je gehad hebt," maar . . . . Jan had toch een moeielijk oogeblikje, en hij moest nu en dan een traantje wegpinken vóór hij in slaap viel.

Den volgenden dag ging hij dadelijk met zijn broertjes en zusjes naar school, waar het hem ook niet bijzonder beviel, want dat stilzitten en niet praten was niets voor hem. Thuis echter haalde hij zijn scha in, want al heel spoedig zaten ze allen om hem heen en toen was Jan in zijn knollentuin, zooals men zegt. Och! wat had hij veel te vertellen, en hoe heerlijk was het, dat ze allen zoo met open mond naar hem luisterden!

„En nou kan ik een heele boel versjes," zei hij tegen zijn broertjes en zusjes; „ik zal ze je allemaal leeren, maar pas op dat je ze niet op straat zingt! Het zijn versjes van de inrichting, en we hebben ze bij het orgeltje gezongen, en het maggen geen straatdeune worden, dat wil ik niet hebben, weet je." Dat was aardig van Jan, vindt jelui niet? Mogelijk zou hij zelf niet precies hebben kunnen uitleggen *waarom* hij ze niet als straatdeuntjes wilde hooren, maar er was voor Jan eene zekere wijding aan verbonden. Die versjes zongen ze 's morgens bij het Bijbellezen en op de Zondagsschool, en daarom moest er eerbied bij het zingen zijn . . . . *dat* bedoelde Jan.

Gedurende den geheelen winter ging de jongen trouw naar school. Zijne gezondheid was zóó verbeterd, dat hij niet behoefde te verzuimen, en in het volgende voorjaar werd er ook geen aanvraag voor hem gedaan om weer in het Herstellingsoord te worden opgenomen, want Jan had het niet bepaald noodig. Wat had hij 'een spijt! Het was wel prettig om gezond te zijn, maar een klein beetje zwakte had hij er wel voor over gehad om nog eens zoo'n heerlijken tijd buiten te kunnen doorbrengen; ik denk dat jelui dat ook wel zult kunnen begrijpen. Tranen van spijt ontrolden zijn oogen, toen hij de andere kinde-

ren, waaronder er waren die hij kende, hoorde vertellen „dat *zij* mochten gaan.” Arme Jan, hij was er jaloersch van; maar ziet... den volgenden zomer mocht hij weer van de partij zijn! De dokter was bij moeder geweest en had gezegd: „Wel, vrouw De Meester! ik geloof dat ik voor Jan weer eens aanvraag zal doen; het heeft hem dáár in het Herstellingsoord zooveel goed gedaan, en ik zou hem graag wat flinker zien worden.” Jan's oogen waren toen gaan glinsteren, en hij had den dokter wel om den hals willen vliegen. Gelukkig was er plaats voor hem, en zoo zagen wij Jan dan — na twee jaar — weer terug. Hij was een beetje gegroeid; de beenen waren wat rechter, maar overigens merkten we niet veel verschil.

Maar Jan bemerkte al heel gauw, dat hij niet meer den baas zou kunnen spelen. Het waren andere kinderen, en er waren jongens en meisjes bij, die zich niet zoo volgzzaam door Jan lieten leiden, maar *ook* op hun beurt wat te zeggen wilden hebben. Hij mocht wel meespelen, o ja! dáárop hadden ze niets tegen; ze waren heel vriendschappelijk tegenover hem gezind; maar in plaats dat Jan commandeerde, klonk het nu heel dikwijls: „Jan! we gaan *dit* of *dat* spelletje spelen, en dan mot *jij dat* zijn.” Hoe heerlijk zou het nu geweest zijn als de jongen tevreden geweest was met de tweede plaats in te nemen! hoe plezierig kon hij het dan gehad hebben! Maar Jan was er *niet* tevreden mee. Nummer één was hij altijd geweest; nummer één had hij willen blijven, en nu dit niet gebeurde, was alle plezier weg! Heb jelui zóó iets ook wel eens ondervonden? Heb jelui ook wel eens — als je je zin niet kon krijgen; als je wou commandeeren en het ging niet — je knorrig teruggetrokken? Als het zóó is, spiegel je dan aan den armen Jan. Hij werd jaloersch; jaloersch op de jongens die meer te zeggen hadden dan hij, en als de nijd ons hart binnensluipt, dan is het gedaan met alle genoeg, zoowel bij de menschen als bij de kinderen. O! wat heb ik veel droevigs van jaloerschheid gezien! Ik heb het aanschouwd hoe de vroolijke

oogen van een kind verduisterden als vader of moeder een klein broertje of zusje in de wieg liefkoosden! Ik heb gezichtjes zien betrekken als meester een schoolmakkertje prees; ik heb kinderen zien pruilen omdat vriendjes of vriendinnetjes mooier speelgoed of mooier kleeren hadden dan zij zelf. Ik heb eens gehoord van een jongen, die een mooie verdoos op zijn verjaardag kreeg en er heel gelukkig mee was, totdat hij er een bij zijn vriendje gezien had die *nog* mooier was; toen keek hij niet meer naar de zijne om, en op de vraag van zijn moeder, „waarom hij nooit meer plaatjes kleurde,” zei hij knorrig: „Och! eerst vond ik *mijn* doos wel mooi, maar nu ik die van Gerrit gezien heb, vind ik die van mij niks mooi meer.”

Is het jelui ook wel eens zóó gegaan, kinderen? Zijn er soms onder mijn jonge lezers, die een kleur krijgen en zeggen moeten: „Ja, ik kan het ook niet goed verdragen dat een ander meer te zeggen heeft dan *ik*; ik kan het ook niet velen, dat vader of moeder mijn kleine broertje of zusje liefkoost; ik heb er een hekel aan als meester een ander schoolmakkertje prijst;” zijn er soms kleine meisjes, die bekennen moeten dat ze jaloersch zijn als andere kinderen een mooier jurkje of een mooieren hoed hebben dan *zij*, en die thuis pruiliger in een hoekje gaan zitten, en haar lieve moeder verdriet doen met haar ontevredenheid? *Als* het zóó is, weet je wat ik dan hoop? Dat ze het alles aan den Heer zullen zeggen; dat ze bidden zullen: „Lieve Heer! neem alle jaloerschheid uit mijn hart weg, en geef mij tevreden en gelukkig te zijn met hetgeen Gij mij geeft.” De lieve Heiland *zal* je verhooren, want niemand weet zoo goed als Hij, hoe diep ongelukkig jaloersche menschen en kinderen zijn, en hoe ze het leven van anderen kunnen verbitteren. Kinderen kunnen wel eens haastig zeggen: „Ik heb een hekel aan die of die,” maar weet je wel, dat een hekel aan iemand hebben gelijk staat met *haten*, en dat de Heere Jezus gezegd heeft: „Wie zijn broeder *haat*, is een doodslager?”

Ja, *haten* is in Gods oog even erg als een moord begaan, en je moet maar gelooven, dat menigeen met een doodslag *eindigt*, die *begonnen* is met jaloersch te zijn. Maar laat ons nu tot den armen Jan terugkeeren, want arm was hij, en plezier had hij niet. Was het dan in het Herstellungsoord anders dan in vroeger jaren? Scheen de zon minder helder? Waren de boomen minder groen, of de duinen of de zee niet zoo mooi meer? Waren de menschen, die voor hem zorgden, niet zoo vriendelijk meer? O neen! de zon straalde nog even heerlijk; de vogels zongen nog even lustig hun loflied; de boomen, de duinen en de zee . . . alles was nog even prachtig, en de menschen nog even goed . . . maar Jan was anders; — Jan was jaloersch en ontevreden geworden. Ach! hoe droevig was het; hem met de handen in de zakken op zijn eentje te zien rondloopen met een norschen trek op het gelaat, terwijl hij op de vriendelijke vraag der andere kinderen: „of hij niet meedeed,” gemelijk antwoordde: „Ik heb er niks geen zin in.” Hoe dikwijls sprak de directrice ernstig met hem, want zij zag het gevaar dat de arme jongen diep ongelukkig zou worden, en waar haar woorden voor het oogenblik geen ingang vonden, daar bad zij te ernstiger voor het kind, dat aan hare zorgen was toevertrouwd. Neen, Jan had heel geen plezier, en hij was dikwijls lastig en ongezeggelijk, zoodat er wel eens gezegd werd: „Het is te hopen, dat Jan een ander jaar niet meer terugkomt.”

Had ik geen gelijk met te zeggen: „Arme Jan!?”

Wat Jan geworden is.

Jan kwam niet meer in het Herstellingsoord terug. Zijn gezondheid was veel verbeterd, en er werd geen aanvraag tot opname voor hem gedaan. We behoeven dus ook niet na te gaan of Jan — als het noodig geweest was — weer opgenomen zou zijn geworden, maar weet je wat zoo jammer was? Dat ze allemaal zeiden: „Het is maar goed dat hij er niet meer is, wat was die jongen verleden jaar vervelend en brommig en ongezeggenlijk!” Twee jaar geleden zouden ze gezegd hebben: „Hè! is Jan er niet? Dat is jammer, want wat kon hij toch aardig zijn, en hoe leuk kon hij uit den hoek komen, nietwaar?” Ja, het zou heel wat prettiger geweest zijn als Jan eene aangename herinnering had achtergelaten en dat ze hem gemist hadden, vind je niet? Ja, zóó gaat het. Als we vriendelijk zijn geweest, hebben we het *zelf* prettiger gehad, en we hebben anderen ook plezierig gedaan. We moesten toch allemaal meer ons best doen elkander het leven aangenaam te maken, hè?

Jan bezocht nu trouw de school, maar het spijt mij, niet te kunnen zeggen dat hij ijverig leerde. Eigenlijk was hij lui, en als hij ooit *gekozen* had schoolmeester te worden, kan ik je wel verzekeren dat hij nooit door zijn examens zou zijn gekomen. Mogelijk begreep hij het best hoeveel een *meester* wel leeren moest, en daarom kon hij wel voor onderwijzer *spelen*, maar *meer* niet. Wat een dominee betreft, de jongen dacht dat, als je maar goed kon praten, je *dat* wel worden kon; en als je maar slag van commandeeren had, je wel zeekapitein kon wezen, maar Jan sloeg de plank heelemaal mis. Nu was dit niet zoo erg, want de jongen behoefde zoo hoog niet te vliegen, maar het was wèl heel jammer, dat hij ook geen zin in een ambacht had. Den eenen dag wilde hij timmerman

zijn, en dan praatte hij over schoenmaker of kleermaker, dan weer vroeg hij of hij geen koopman kon worden, en hij praatte zóó lang dat er niets van een ambacht kwam, en hij loopjongen werd in een speelgoedwinkel. Nu wil ik heel geen kwaad zeggen van loopjongens en loopknechts, want menigeen is door het een of ander lichaamsgebrek of door andere oorzaken niet in staat geweest een bepaald vak te kiezen, en het zou er voor kantoren en magazijnen slecht uitzien, als niemand loopknecht wilde wezen. Integendeel — ze kunnen een schat zijn voor hun meesters als ze trouw en eerlijk en secuur zijn; als ze goed op hun boodschappen letten en de pakjes niet aan de verkeerde adressen bezorgen; als ze hun tijd niet verpraten en zorgen dat alles tijdig bezorgd wordt. Ik heb eens van een jongen gehoord, die ergens visch brengen moest, en de menschen waren al een uur met het eten klaar, toen de visch kwam; die jongen had zóóveel te kijken gehad op straat, dat hij zijn boodschap vergeten had! Nu, zoo'n loopjongen was Jan gelukkig niet. Hij deed goed zijn best alles te onthouden wat zijn meester hem zei; hij bezorgde alles netjes en op tijd en de meeste dienstmeisjes mochten hem graag lijden, want hij kon heel vriendelijk kijken als hij wilde, en was volstrekt niet afkeerig van een praatje, terwijl hij heel goed op de hoogte bleef van wat er alzoó in de stad te zien was.

Het ging dus goed met Jan; zijn meester was met hem tevreden, en wat er nu verder met hem gebeurd zou zijn, en wat hij geworden zou zijn, kan ik niet zeggen, want er gebeurde iets heel droevigs.

Arme Jan!

Jan zal zoo wat een jaar in den speelgoedwinkel geweest zijn, toen hij op een mooien Septembermorgen met een mandje vol speelgoed naar een klant gezonden werd. Het was een heel vrachtje, maar ons vriendje had schik in al de mooie voorwerpen, en al was hij nu geen kleine jongen meer, toch hield hij nog wel van een spelletje, en toen hij in het mandje keek, mompelde hij: „Neen, ik zou gauw weten wat ik koos; zoo'n paardenleidsel hè! en mijn broertjes mosten dan de paarden zijn! En mijn zusje zou wel graag dat serviesje hebben. Ohé, wat komt daar aan? Een automobiel, och! wat een menschen!”

Ja, het was zoo. Puffend en ratelend kwam het ding aanrijden en daar de automobielen *toen* nog een nieuwigheidje waren, trokken ze nog ieders opmerkzaamheid, zoodat er heel wat menschen op de been waren. Jan wou ook eens even kijken . . . . daar kreeg hij een duw, en — eer hij zich uit de voeten kon maken — struikelde hij, en . . . . ja, *wat* er toen eigenlijk gebeurde, heeft hij nooit precies kunnen vertellen. Hij zei later dat hij over iets glads gevallen was; dat het net was alsof hij naar de hoogte gegooid en toen neergesmeten was. Neen — de arme Jan wist niet, dat, toen hij bewusteloos neerlag, medelijdende menschen zich om hem heen verdrongen; dat hij in een huis werd binnengedragen, en er een dokter gehaald werd die hem onderzocht en naar het gasthuis liet brengen. Zijn been was gebroken, en hij had zijn rug erg bezeerd, maar dat zijn been gezet en hij verbonden werd, daarvan merkte hij niets, want hij was bewusteloos geweest, en toen hij de oogen weer opsloeg, bevond hij zich in een groote zaal vol bedden. Een oogenblikje dacht hij, dat hij in het Herstellingsoord was, en vol verbazing keek hij rond — maar neen — hier

„Wat is er toch met me gebeurd, en waar ben ik?“ blz. 25

waren geen kinderen; het waren allemaal groote mannen, en toen hij probeerde zich op te richten, gaf hij een kreet van pijn.

„Stil liggen, mijn jongen!” zei op vriendelijken toonde zuster, die zich over hem heen boog. „Hoe stiller je bent, des te beter.”

„Wat is er toch met me gebeurd, en waar ben ik?” vroeg Jan op angstigen toon, en de tranen sprongen hem in de oogen.

„Je bent gevallen, mijn jongen! en je hebt je leelijk bezeerd, maar het zal allemaal wel goed terecht komen,” zei de zuster op moedgevenden toon.

„Weet mijn moeder het?”

„Ja, ze is er al geweest, en morgen — dan is het Zondag, weet je? — morgen komen je vader en je moeder eens naar je kijken; prettig hè? Maar nu zeg ik niets meer, en *jij* mag ook niet meer praten, hoor!”

En Jan *kon* ook niet veel meer zeggen, want hij voelde zich flauw en akelig. Stil lag hij een oogenblik na te denken.

„Wat was er ook weer gebeurd? Een heele drukte op straat... had hij geen speelgoed bij zich gehad? waar was dat gebleven?... dat mooie paardenleidsel! het was alsof hij het weer vóór zich zag, en toen... die automobiel...” Jan kon niet meer denken, en zoo lag hij dan heel, heel stil....

Hoe lang hij gelegen had, wist hij niet, maar toen hij de oogen open deed, ontmoette hij den vriendelijken blik van een man, die in een bed naast hem lag. Hij kon niet ouder dan vijf en dertig jaar zijn, maar Jan dacht dadelijk: „Een prettig gezicht om naar te kijken; ik ben blij dat ik naast hem lig.”

„Hoe gaat het nu met je?” vroeg de man belangstellend.

„Ik voel me nog zoo akelig,” zei Jan, „en ik weet nog niet goed wat er toch wel met me gebeurd is.”

Op dit oogenblik kwam de zuster weer naderbij, en Jan vroeg: „Zuster! mijn been is er toch immers niet af?”

„Nee, gelukkig niet, mijn jongen. De dokter heeft het gezet, en als je nu maar rustig blijft, zal je na eenige weken weer even goed kunnen loopen als altijd.”

„Hoe wisten de menschen toch wie ik was? daarover heb ik liggen denken.”

„O!” lachte de zuster, „wie kent Jan de Meester niet? Je bent immers loopjongen in den speelgoedwinkel van Vorstman? Daar was natuurlijk een heele troep jongens, die je kenden, en ze hadden toch zoo met je te doen, hoorde ik. Een vrouw is naar je moeder geweest om het haar te vertellen, en ze was al heel gauw hier.”

„Was ze erg geschrokken?” vroeg Jan, en bij de gedachte aan zijn lieve moeder kreeg hij weer de tranen in de oogen.

„Eerst wel een beetje, Jan, maar we hebben haar gauw gezegd dat ze niet ongerust behoefde te zijn, en ze vond dat je hier zoo heerlijk lag.”

En weer sloot Jan de oogen, want hij was heel gauw moe.

Het was al avond en de lichten waren in de zaal al aan, toen Jan's vader eens even kwam kijken. Dat was een zenuwachtig oogenblikje voor den armen jongen, en vader bleef ook niet lang, maar hij ging heen met de belofte dat hij den volgenden dag met moeder terug kwam, en dat was een gelukkig vooruitzicht.

Jan sliep heerlijk, en toen de Zondag aanbrak, en de zon zoo vriendelijk door de ramen scheen, was het alsof iedereen in de zaal zich opgewekter gevoelde.

„Het is Zondag! heerlijk, nu krijgen we bezoek,” hoorde hij de mannen tegen elkander zeggen, en toen de klokken begonnen te luiden, zei Jan's buurman: „Nu gaan de menschen naar de kerk; die heb ik nu al drie maanden moeten verzuimen,” en de man zuchtte.

„Ligt u hier al zóó lang?” vroeg Jan op medelijdenden toon.

„Ja, en soms ben ik wel eens bang, dat ik nooit meer beter zal worden. Ik ben van een ladder gevallen, en er

is iets in mijn rug gebroken, geloof ik. Heb je nooit van Van Ommeren, den behanger, gehoord?"

Jan knikte.

„Die ben ik. Ja, het is moeielijk zóó lang te liggen als je vrouw en kinderen hebt, maar ik weet dat mijn hemelsche Vader voor hen zorgt, en dat Hij uitkomst zal geven.”

„Heb je veel kinderen?" vroeg Jan.

„Twee kleine jongens, van vier en zes jaar. Je zal ze vandaag wel eens zien. Ik had ook nog een dochtertje, dat was Leentje en ze zou met Kerstmis negen jaar geworden zijn, ... maar ik heb ze moeten missen," en de stem van den man stakte.

„Is ze lang ziek geweest?"

„Wel een half jaar. Ze was heelemaal uitgeteerd, maar o! zoo'n lief meisje! Mijn vrouw en ik missen haar zóó, maar ze is bij den Heere Jezus, weet je.”

Jan zei niets, en de man zweeg ook eenige oogenblikken.

Toen vervolgde hij: „*Jij* herinnert het je zeker niet, maar *ik* heb je eens in het Herstellingsoord gezien, dat is nu vijf jaar geleden. Mijn nichtje was er toen, en ik ging eens met haar vader mee om haar te bezoeken. Ik weet nog goed, dat ze tegen me zei: Oom! u moet eens naar dat jongetje kijken; hij *heet* Jan de Meester, en hij is ook onze schoolmeester; vindt u dat niet grappig?"

Jan voelde dat hij een kleur kreeg. „Ja, een mooie schoolmeester was hij geweest! Wat had hij toch gek gedaan! Hoe was het mogelijk dat ze naar hem geluisterd hadden!"

„Ken je nog zooveel versjes?" vroeg Van Ommeren verder. „Mijn nichtje zei, dat je zoo goed zingen kon, en dat je zooveel van buiten kende. Mijn lieve Leentje hield ook veel van zingen.... Mogelijk wil je hier ook wel eens een versje zingen, Jan! Het zou voor de patiënten een heele afleiding zijn. Wat ken je zoo al?"

„O! een heele boel. „Schcepke, onder Jezus' hoede", „Kloppend", „Houd Gij mijn handen beide", en o! zoo-

veel psalmen en gezangen; die leerden wij allemaal in het Herstellingsoord."

„Weet je wat mijn kleine Leentje zoo gaarne zong?

„Als ik Jezus schaapje ben
En de stem mijns Herders ken."

Ken *jij* dat ook?"

„Een beetje." Wat deed Jan opeens een kleur krijgen?

Waar en van wie had hij dat versje ook het eerst gehoord? Jan dacht een oogenblik na. O ja, de directrice had het hem eens voorgezegd, toen hij . . . aan de juffrouwen gezegd had, dat hij dominee of scheepskapitein wou worden . . . Wat was hij toch gek geweest . . . hij zou nu wel nooit iets kunnen worden . . . mogelijk niet eens loopjongen meer . . . Maar de directrice had ook gezegd: „Een schaapje van den Heere Jezus kunnen en moeten we allemaal worden om gelukkig te zijn." Was *hij* een schaap van den Heere Jezus? Zeker niet, maar dit kleine meisje wèl, want anders had ze dat versje niet zoo graag gezongen.

„Ja," ging de man voort; „mijn kleine meisje wilde dat versje nog zingen een half uurtje vóórdát zij stierf."

„Vader meezingen," zei ze, en ze zong heel zwakjes:

„Amen, mijn geluk is groot."

Bij de herinnering aan zijn kleine dochtertje, kon haar arme vader zijn tranen niet bedwingen, en ook onze Jan was stil en aangedaan geworden.

Toen de dokter op de zaal kwam om de zieken te bezoeken was Jan weer heel opgewekt. Hij voelde zich door den goeden nacht zeer verkwikt, en het vooruitzicht dien middag zijn ouders en ook mogelijk zijn broertjes en zusjes te zien, maakte hem heel spraakzaam, zoodat de dokter schik in hem had, want Jan had een aardige manier van vertellen als hij er lust in had, zooals we nog uit het Herstellingsoord weten.

Dien middag was het heel druk in de zaal. Daar kwamen mannen en vrouwen; groote kinderen en kleine kinderen, en niemand van de patiënten bleef zonder bezoek. Och! wat had Jan veel te vertellen, toen vader en moeder met de broertjes en zusjes kwamen. Men zou gedacht hebben dat de jongen al dagen in het gasthuis vertoefd had, want hij had het zóó druk over alles, dat hij van geen stilhouden wist. De zuster moest er eens even bij te pas komen, en tot hem zeggen: „Niet te druk, Jan! anders komt er een slechte nacht.”

Toen de bezoektijd voorbij was, was iedereen een beetje moe, en zoo werd het opeens heel stil. Baas Van Ommeren had ook vrouw en kinderen bij zich gehad, maar toen alles zoo stil was geworden, zei hij tot Jan: „Weet je wat ik jammer vind van den Zondag hier?”

Jan keek hem vragend aan.

„Dat het zoo weinig *Zondag* is. Het is natuurlijk heerlijk als je je vrouw en kinderen eens zien mag, en zoo zullen de anderen er ook over denken, maar ik kan soms zóó naar een toespraakje verlangen; ik was thuis zoo gewoon naar de kerk te gaan, en als mijn lieve Leentje van de zondags-school terug kwam, vertelde ze wat ze gehoord had, en dan zongen wij haar versjes. Zeg Jan! jij kent zooveel liederen van buiten; zou je niet eens een versje kunnen zingen?”

Jan keek een beetje verlegen. „Zouden de andere mannen het wel prettig vinden?” vroeg hij.

„Zeker Jan! daar kan je opaan. Ik wed dat ze meezingen als het een bekende psalm of een gezang is.”

„Wil ik dan Ps. 103 : 1 eens zingen, baas?”

„Dat is goed hoor! Ik doe mee, zoo goed en zoo kwaad als ik kan.”

En Jan hief aan, eerst een beetje beverig, maar steeds helderder:

Loof, loof den Heer, mijn ziel! met alle krachten,
Verhef Zijn Naam zoo groot, zoo heilig t' achten;

Och, of nu al wat in mij is, Hem prees.
 Loof, loof, mijn ziel, den Hoorder der gebeden,
 Vergeet nooit één van Zijn weldadigheden,
 Vergeet ze niet, 't is God, Die ze u bewees.

Reeds na den tweeden regel hoorde Jan meer stemmen invallen, en toen het vers uit was, riepen de patiënten: „Dat ging goed, Jan! Als jij onze voorzanger wilt zijn, mag je nog wel eens aanheffen, hoor!”

Jan kreeg een kleur van genoeg. „Laten we dan ook nog maar eens zingen:

„Hoe lieflijk, hoe vol heilgenot!”

En de frissche jongensstem klonk opnieuw door de zaal, en er volgde lied op lied, zoodat de zuster, die er ook schik in had gekregen, nu tusschenbeide moest komen, want Jan mocht zich niet te veel vermoeien.

Dit was het begin van Jan's kennismaking met al de zieken van de zaal, en toen den volgenden dag de regen in stroomen neerviel, en er een mistroostige stemming heerschte, riep een jonge man: „Jan, je moet ons eens opvroolijken, hoor! anders beginnen we allemaal te kniezen.”

„Ja, ja!” riepen anderen: „Zing nog maar eens!”

Jan vond het bijzonder genoeglijk, want we weten nog van ouds dat hij graag den toon aangaf, en het duurde niet lang of hij was de lieveling van allen.

Toen hij op zekeren dag weer zoo lustig aan het zingen was, zei een der mannen: „Wel Jan! we moesten je maar „Koning David” noemen.”

„Wat bedoel je daarmee?” vroeg Jan nieuwsgierig.

„Wel, je weet toch wel, dat David, toen hij nog achter de schapen liep, bij koning Saul moest komen, om voor hem op de harp te spelen als die man een booze bui had, en hoe de koning dan weer goed werd? Nu zal ik niet zeggen, dat wij in een booze bui zijn, maar een beetje meer fleurigheid zou toch niet schaden, dunkt me.”

Het voorstel vond veel bijval; en van dat oogenblik af werd onze Jan „koning David” genoemd.

Vraagt ge hoe Jan zelf het vond? Och, eenige jaren geleden zou hij het zeker prachtig hebben gevonden, maar in den laatsten tijd was hij wel een beetje van zijn ijdelheid genezen, en moest hij nu en dan lachen als hij aan zijn dwaasheden dacht. „’t Is wat moois!” dacht hij dan; „ik heb nogal veel om op te roemen, ik zal nooit anders dan een arme stakker zijn.”

Soms zei hij het wel eens aan baas Van Ommeren, want Jan was veel van zijn buurman gaan houden, maar dan antwoordde deze: „Och Jan! als je maar bent wat mijn Leentje was, dan komt het er niet zoo erg op aan. Jezus lief te hebben, en Zijn schaap te zijn, dat is toch het voornaamste.”

Ja, dat had de directrice ook gezegd, herinnerde Jan zich, en hij kreeg er nog een kleur van als hij bedacht dat hij dominee of scheepskapitein had willen worden „om wat te zeggen te hebben”. „Ik zou wel willen wezen als dat kleine meisje,” zuchtte hij dan, en nu geloof ik zeker dat de Heere Jezus bezig was tot Jan te spreken, al begreep hij zelf het nog niet goed.

Eens, toen hij gezongen had:

Als een herder wil Hij trouw
 ’t Schaap, in een woestijn aan ’t dwalen,
 Daar ’t zich zelf verliezen zou,
 Van den doolweg wederhalen,
 Brengen op de rechte baan:
 Jezus neemt de zondaars aan,

kwamen hem de tranen in de oogen, en toen ’s avonds alles om hem heen zoo stil geworden was, vouwde hij de handen en fluisterde: „Lieve Heere Jezus! ik wil zoo gaarne een goede, gelukkige jongen worden; wilt U in mijn hart wonen?” Mogelijk was dit wel het eerste gebed, dat uit Jan’s hart voortkwam, en ik geloof heel zeker dat

de Heer het met blijdschap hoorde, en gezegd heeft: „Zie, hij bidt. Ik heb mijn schaap gevonden dat verloren was.” Jan zou nu nog zelf niet hebben durven zeggen, dat hij een schaap van den goeden Herder geworden was, en hij sprak ook nergens over, maar er *was* toch iets anders in den jongen gekomen. Het jonge hart had leeren verlangen naar den Heiland en gedurig kwamen hem nu heerlijke woorden te binnen, die hij vroeger gedachteloos in den Bijbel gelezen had. Hij vond het heel prettig als baas Van Ommeren wat uit Gods Woord voorlas, en hij leerde van dag tot dag meer alles aan den Heer te zeggen en te vragen. Soms was het hem wel eens alsof de Heiland tot hem zei: „Jan! ik heb al zoo lang aan de deur van je hart aangeklopt en nu ben ik blijde, dat je mij binnen wilt laten.”

Hij werd stiller en in zich zelf gekeerd, maar tegelijkertijd zachter en vriendelijker, want de Heer toonde hem telkens meer zijne verkeerdheden, en als hij dan dacht aan de liefde van den Heiland, Die de zieken genas; de bedroefden vertroostte; de kinderen zegende toen Hij op aarde was, en uit liefde voor de zondaren leed en stierf, kwam er wederliefde in zijn jonge hart, en was hij bedroefd als er iets in hem was, waardoor hij zijn Meester oneer had aangedaan. Vroeger vond hij het kwaad, dat hij deed, niets erg — wel neen! „Is het anders niet?” kon hij dan zoo onverschillig vragen, maar dat werd van lieverlede anders, want de Heer zelf onderwees hem, en dat is het beste onderwijs dat wij kunnen ontvangen.

„Baas!” zei hij wel eens tegen Van Ommeren, „ik vond het vroeger vervelend als er uit den Bijbel gelezen werd. Ik luisterde wel, maar het was alléén om er mee te pronken dat ik alles zoo goed wist, en nu vind ik het heerlijk als u me voorleest,” en baas Van Ommeren was er blij om, en dankte er God voor, dat Hij hem in het gasthuis nog iets voor Hem liet doen. Maar nu moeten we vooral niet denken, dat onze Jan zijn vroolijkheid of

guitigheid verloren had, en dat hij altijd een lang gezicht zette; het lijkt er niets naar, en dat behoeft ook niet, want wie den Heer liefheeft, en weet dat hij Zijn kind is, kan juist altijd tevreden en vroolijk zijn. Jan vertelde gaarne allerlei grapjes uit het Herstellingsoord, en vele mannen, die er wel eens neefjes of nichtjes hadden gehad, vonden het erg prettig, en lachten dikwijls hartelijk om Jan's verhalen. Eens vertelde hij van een kleinen jongen, die zoo graag eens jarig wilde zijn in het Herstellingsoord, omdat hij het zoo leuk vond dat de kinderen dan voor je zongen: „Lang zal hij leven!” en dat je dan een boterham met suiker en ook nog wel eens een presentje kreeg. Op zekeren dag zei kleine Ko: „In de volgende week Woensdag ben ik jarig; zal jelui dan ook voor me zingen?” Nu, iedereen geloofde dat kleine Ko jarig was, en zoo gauw hij wakker was, begonnen de kinderen te zingen:

„O! wat zijn we heden blij!
Kootje is jarig in onze rei;
En dat onze lieve Heer
Kootje nog spare, een ander jaar weer!”

Daar lagen bloemen bij zijn bordje aan het ontbijt; hij kreeg suiker op zijn boterham, en er werd veel werk van den kleinen jongen gemaakt, zoodat de directrice 's avonds tegen hem zei: „Wel Ko! nu heb je toch wel een prettigen verjaardag gehad, hè?”

„Ja,” zei Ko, „en nou ben ik in December nog eens jarig, maar dan geeft het niet veel; m'n vader feliciteert me niet eens.” (Een moeder had de arme jongen niet.)

De directrice keek hem vol verbazing aan

„Maar Ko! je kan toch geen tweemaal in één jaar jarig zijn.”

„Ja,” zei Ko, „want ik ben *toch* in December nog eens jarig.” Natuurlijk ging de directrice toen de naamlijst eens onderzoeken, en jawel! Ko was niet *nu* jarig geweest,

maar was in December geboren. Hij begreep echter niet, dat hij er kwaad mee gedaan had, want heel snugger was hij niet, en hij zei alléén maar: „Daar waren er zooveel jarig dezen zomer, en *ik* wou ook zoo graag *hier* jarig zijn; thuis heb ik er niks aan.”

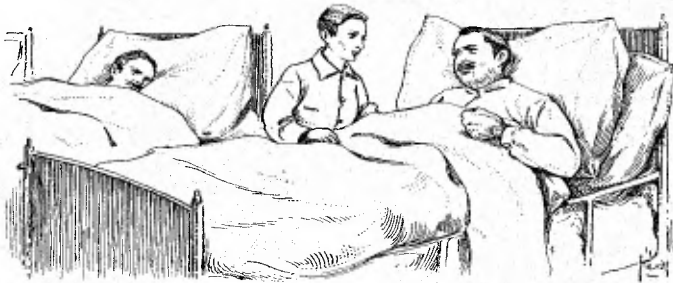
De mannen schudden van het lachen bij dit verhaal, en Jan werd heel dikwijls verzocht „nog eens wat te vertellen” wat hij dolgraag deed.

Zoo langzamerhand begon echter de tijd te naderen, dat Jan het ziekenhuis zou mogen verlaten. De dokter had gezegd: „Over eenige dagen mag het verband van je been, en dan moet je maar eens probeeren door de zaal te loopen, dan kan je gauw naar huis.”

Het was alsof Jan er van schrikte; en hij vond het akelig van zich zelf, dat hij niet blijder was. Zeker — hij *was* wel blij, dat het zoo goed met hem ging, en bij vader en moeder en al de anderen te zijn, was wel heerlijk, maar . . . hij vond het hier zoo prettig; ze waren allemaal zoo aardig voor hem; hij hield zooveel van baas Van Ommeren, en bij de gedachte dat hij ze nu allen moest verlaten, schoten de tranen hem in de oogen. Hij was er bepaald stil van geworden, en waar Jan gewoon was 's avonds — als alles rondom hem in rust was — tot den Heer te spreken, daar vouwde hij ook *nu* de handen, en sprak, terwijl hij zijn hoofd in de dekens verborg: „Lieve Heer! wilt U het me vergeven dat ik niet blijder ben dat ik naar huis mag? Ik vind het zoo akelig en ondankbaar van me zelf; maar . . . ik heb het hier zoo goed; ze zijn zoo lief voor me, en . . . ik heb zoo'n lekker bed, en . . . thuis is het zoo benauwd, en mijn vader en mijn moeder hebben niet veel . . . en ik zal mogelijk in den weg zijn . . .” Meer zei hij niet, maar hij snikte letterlijk, omdat hij het zoo slecht van zichzelf vond.

Toen na een paar dagen zijn moeder kwam, en tranen van vreugde schreide omdat Jan op de been was, had hij haar wel om den hals willen vliegen, om haar vergeving

te vragen, maar hij durfde haar niet te zeggen dat hij er tegen op zag thuis te komen, en hij was zóó zacht en vriendelijk, dat de goede vrouw later tegen haar man zeide: „Vind je niet, man! dat Jan veel veranderd is? hij is nooit knorrig of ontevreden meer.” Toen Jan weer door de zaal mocht loopen, ging hij bij al de patiënten een praatje maken, en zoo konden ze den jongen, dien ze allemaal „Koning David” noemden, eens van nabij zien.

Het was toch maar een nietig manneke als hij zoo door de zaal strompelde, want hij durfde zijn been nog niet flink gebruiken, en meestal moest de zuster hem nog een handje helpen.

„Ik zou toch nog niet goed boodschappen voor den baas kunnen doen,” zuchtte hij eens; „want je moet toch wel flink op je beenen staan, en dan met zoo'n mand speelgoed! Ik zou toch wel eens willen weten of het speelgoed, toen ik het heb laten vallen, bedorven is geweest; het spijt me, dat de baas er nooit geweest is; dan had ik hem eens kunnen zeggen dat het me zoo speet; hij zal wel een anderen loopjongen hebben genomen, denkt u niet, zuster?”

De zuster dacht het ook wel, maar zei: „Och Jan! dáárover moet je maar niet tobben; ze zullen wel wat anders voor je vinden.”

Eindelijk kwam de dag van vertrek. Het was een droevige dag. Jan kon het niet helpen, dat de waterlanders telkens voor den dag kwamen als hij aan het heengaan dacht. Tegen twee uur zou zijn moeder komen om hem met eene vigelante te halen. „Hij is nog te zwak op de been om door de stad te loopen,” had de dokter gezegd, en hoe aardig Jan het anders gevonden zou hebben in een rijtuig te zitten, *nu* dacht hij er niet eens aan. Een uurtje te voren ging hij al de bedden langs om afscheid te nemen, maar hij kon niet veel zeggen, en toen ze allemaal zoo vriendelijk zeiden: „Dag koning David! het spijt ons dat je weggaat, en we danken je wel, hoor, dat je zoo veel voor ons gezongen hebt,” kreeg hij het bijna te kwaad. Maar toen hij van baas Van Ommeren afscheid moest nemen, kon hij zich niet goed meer houden. Hoe lief had hij dien man gekregen, naast wien hij nu nagenoeg twee maanden gelegen had, en hoeveel hield Van Ommeren ook van den jongen, met wien hij dagelijks over zijn kind had kunnen spreken. Ja, kleine Leentje was het geweest, die die beiden zoo nauw verbonden had, want nooit genoeg kon Jan van het meisje hooren, dat Jezus zoo liefhad, en zoo gelukkig was Zijn schaapje te zijn. De bedroefde vader wist niet, dat zijn kleine toehoorder jaloersch was van *zijn* dochtertje, en dat Jan heel dikwijls, als hij niet slapen kon, gedacht had: „Ik wou dat ik zoo was als Leentje!” En nu *was* het zóó. De goede Herder had Zijn schaap gevonden, en Jan had het wel aan Van Ommeren willen zeggen, maar — hoe het kwam, wist hij niet — hij kon geen woord uitbrengen. Met bevende stem zei hij hem goeden dag, en hij keek ook maar niet meer om, toen hij aan den arm van moeder de zaal verliet. „Dag Jan! dag koning David!” riepen ze, maar Jan zei niets meer, en ook zijn moeder was aangedaan, toen ze bemerkte *hoe* haar kind bemind was geweest. De zuster hielp hem mee de trap af, want de jongen durfde zijn voeten nog niet goed neerzetten, en toen ze in het rijtuig zaten, moest Jan het eens even

uitsnikken. Moeder begreep het best, en liet hem stil be-
gaan; maar toen zij een eindje gereden hadden, keek de
jongen verwonderd op. „Maar moeder, waar gaan we toch
heen? we wonen dezen kant niet uit.”

„Jawel mijn jongen! je zal het wel zien; de koetsier
weet het wel, hoor!”

Weer reden ze verder, en Jan riep: „Maar moeder! we
rijden de stad uit.”

Toen lachte moeder heel geheimzinnig, en Jan's ver-
bazing steeg ten top, toen ze in een nieuwe straat kwamen
met kleine huisjes en tuintjes er voor.

„Hier zijn we er!” zei moeder, en het scheen Jan toe
alsof hij droomde toen hij zijn vader, zijn broertjes en
zusjes op den drempel zag staan van een dier lieve huisjes.

Moeder bracht hem binnen. „Wat een mooie kamer!”
dacht Jan, „maar hier wonen we toch niet, wat beteekent
het toch allemaal?” Hij vroeg niets meer, maar toen zijn
moeder de deur van een allerlieftst kamertje opende, en
zei: „Ziezoo Jan! dat is nou voor jou alléén!” kwam de
jongen tot bezinning, en luid snikkend viel hij zijn moeder
om den hals. „O moeder! moeder! ik heb het niet ver-
diend!” snikte hij. „Ik ben een slechte, ondankbare jongen
geweest. Ik vond het niets prettig om naar huis te gaan,
omdat . . . omdat ik niet gaarne in zoo'n klein huisje wou
wonen, en . . . o moeder! ik wou niet bij Piet in bed
slapen, omdat ik bang was dat ik het zoo benauwd zou
hebben, en . . . och! het is allemaal te mooi voor me . . .”
Vader en moeder en ook de kinderen stonden een oogen-
blikje beteuterd te kijken toen ze Jan's tranen zagen, want
ze hadden gedacht dat hij heel glunder kijken zou, en
toch . . . begrepen vader en moeder al heel gauw wat hun
kind voelde, en ik denk dat mijn jonge lezers het ook wel
zullen begrijpen. Jan had spijt dat hij ontevreden gedachten
bij zich had laten opkomen, waar God zoo goed voor
hem geweest was en hem beter had laten worden. Hij had
in de eerste plaats moeten *danke*, dat voelde hij, en nu

de Heer zóó vriendelijk voor hem gezorgd had, brak hem bijna het hart.

„Kom Jan! kom nu maar eens aan tafel zitten; dan zullen wij alles eens vertellen,” zei moeder, en zij begon:

„Den dag nadat je zoo gevallen was, kwam de mijnheer van de automobiel bij me.” „Vrouw De Meester,” zei hij, „ik kom eens met je praten. Ik heb er wel geen schuld aan dat je jongen gestruikeld is, en zijn been gebroken heeft; maar ik heb er toch zoo mee te doen; daarom heb ik je adres maar eens gevraagd, en nu zou ik graag wat voor je jongen willen doen. Zeg het maar gerust; kan ik je ook met iets van dienst zijn?”

„Nu, ik wist zoo gauw niet wat ik zeggen zou, en ik zei: „Ik vind het erg vriendelijk van u, mijnheer, maar ik weet zoo niet dadelijk wat; mag ik er met mijn man eens over spreken?” „Jawel!” zei mijnheer, en ging weer heen. „Juist een uur later kwam de dokter, die tegen me zei: „Vrouw De Meester! Ik wou dat jelui toch wat frisscher woondet: het is hier te benauwd voor zoo'n groot gezin, en Jan heeft geen sterke borst; hij moet meer lucht hebben.” Ik sprak er later met je vader over, en deze zei: „Wel vrouw! mogelijk is die mijnheer wel genegen ons met de huur te helpen als we een beetje ruimer gingen wonen. Je moest hem maar eens een briefje schrijven; hij heeft je toch gevraagd er eens over te denken.”

„Ik schreef een briefje, Jan! en . . . nu wonen we in een huisje van dien mijnheer, en we betalen heel weinig huur. Vind je dat niet lief?”

Jan had al weer tranen in de oogen, maar het waren tranen van vreugde. Wat had God goed voor hem gezorgd, en hoe vurig verlangde hij dien trouwen Heer lief te hebben en te dienen, maar hoe? Hij zou vooreerst nog niets kunnen doen, want hij was nog zwak, en de dokter in het ziekenhuis had ook gezegd dat hij erg moest oppassen.

„Moeder!” zei hij, „mijn baas heeft zeker een anderen loopjongen genomen, hè? Ik heb al zoo dikwijls willen

vragen of u hem nooit meer gesproken hebt, en hoe het met die mand speelgoed gegaan is."

"Dat is alles in orde, Jan! die mijnheer heeft de schade vergoed, maar ja . . . een anderen jongen heeft de baas moeten nemen; hij is eens naar je komen vragen, en heeft het me toen verteld. Ik heb er maar niet met je over gesproken om je niet verdrietig te maken.

Tob er maar niet over, hoor Jan! dat zal wel terecht komen."

Juist — *dat* zou wel terecht komen.

We hebben gezien wat Jan worden *wou*, maar wat hij *niet* geworden *is*, en ook niet worden *zou*: Maar we hebben ook gezien wat Jan wèl geworden *is*: een schaaap van den goeden Herder. Zie je, *dat* wou de Heere Jezus van hem maken, en als we *dat* geworden zijn, dan volgt al het andere vanzelf, want dan zeggen wij:

„k Laat mij gaarne door *Hem* leiden."

Dat zou Jan ook doen. En nu weet ik niet heel zeker welk vak de jongen nog geleerd heeft: mogelijk hoor ik het nog wel eens. Ik *denk* haast, dat hij boekbinder zal worden. Ten minste zijn moeder vertelde mij laatst dat er in hun buurt een boekbinder woonde, die een jongen zocht om hem te helpen, en dat haar Jan er veel lust in had. Ik hoop dat de Heer hem er de noodige lichaamskrachten voor geven zal, maar hoe het ook verder moge gaan, ik ben niet ongerust over hem, want zijn goede Herder zal hem veilig leiden, en brengen waar kleine Leentje is; dan zal hij ook zeggen:

„Amen! mijn geluk is groot."

